

بررسی امنیت شهری در شهرهای مرزی مطالعه موردی؛ شهر تایباد

دکتر حسن کامران^۱ و علی شعاع برآبادی^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۵/۲۵

تاریخ تایید نهایی: ۱۳۸۸/۱۲/۱۰

چکیده

امنیت پیش زمینه یک اجتماع سالم و احساس امنیت بستر ساز توسعه جوامع انسانی است و سعادت یک اجتماع در گرو حفظ و بقاء امنیت و احساس ناشی از آن است. حضور مردم در فضای عمومی شهر مستلزم احساس امنیت از سوی آنان است. یکی از مهمترین عوامل تهدیدکننده حضور مردم در فضاهای عمومی، ترس یا احساس ناامنی است. ناامنی مکانها و فضاهای عمومی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می‌کند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌نماید. امروزه با توجه به گسترده‌گی شهرنشینی و رواج نا امنی‌های اجتماعی در شهرها، مطالعه موضوع امنیت، عوامل مؤثر بر آن و راهکارهای تقویت امنیت در شهرها ضرورت یافته است و این موضوع در شهرهای مرزی از حساسیت بیشتری برخوردار است. لذا بررسی مؤلفه‌های رفاه، آسایش و امنیت که از اهداف برنامه‌ریزی شهری بوده و از معیارهای شهر سالم و توسعه پایدار شهری می‌باشند، باید مورد بررسی قرار گیرند. در پی چنین ضرورتی نوشتار حاضر بر آن است تا با هدف بررسی میزان امنیت اجتماعی و عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت شهروندان شهرهای مرزی خراسان رضوی و خاصه شهر تایباد بعنوان الگویی از شهرهای مرزی پردازد. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی، تحلیلی بوده که از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و پرسشنامه، اطلاعات جمع‌آوری شده و با استفاده از نرم افزار SPSS اطلاعات تجزیه و تحلیل و فرضیات مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج تحقیق نشانگر آن است که بین احساس امنیت و شاخص‌هایی چون: سرمایه اجتماعی، عملکرد رسانه‌ها، نقش نیروی انتظامی، پایگاه اجتماعی افراد و فضای فیزیکی شهر رابطه معناداری است. و در نهایت راهکارهای مناسب برای ارتقاء امنیت اجتماعی شهرهای مرزی ارائه شده است.

کلیدواژگان: امنیت، احساس امنیت، امنیت اجتماعی، شهر تایباد

۱. دانشیار گروه جغرافیا - دانشگاه تهران

۲. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری - دانشگاه سیستان و بلوچستان.

مقدمه

هر اجتماعی که در دوره‌های تاریخی می‌زیسته به ویژه دولتمردان آن اجتماع، برای حفظ و بقاء خود به ایجاد امنیت و احساس امنیت در بین شهروندان خود می‌پرداخته‌اند. شواهد تاریخی نیز حاکی از آن است که هر موقع در جامعه‌ای آرامش و امنیت حکمفرما بوده است آن جامعه رو به پیشرفت گذاشته و در سایه این آرامش بسیاری از دستاوردهای علمی بشر رشد و ترقی نموده است. اما بالعکس وقتی آرامش یک اجتماع دستخوش تغییر و تحول و یا حتی جنگ می‌گشته احساس امنیت به شدت افول کرده و شهروندان از بیم جانشان، حتی نمی‌توانستند به کوچکترین امورات زندگی خود سامان دهند.

براین اساس می‌توان اظهار کرد که امنیت پیش‌زمینه یک اجتماع سالم و احساس امنیت بستر ساز توسعه جوامع انسانی است و سعادت یک اجتماع در گرو حفظ و بقاء امنیت و احساس ناشی از آن است.

از این رو این پژوهش نیز کوششی است تا به کنکاش و بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت/ ناامنی شهروندان شهرهای مرزی خراسان رضوی و خاصه شهر تایباد بعنوان الگویی از شهرهای مرزی بپردازد.

بیان مسأله و ضرورت تحقیق

مفهوم احساس امنیت یکی از شاخصه‌های کیفیت زندگی در شهرهاست و آسیب‌های اجتماعی از مهمترین پیامدهای مختلف امنیت به‌شمار می‌روند (عظیمی، ۱۳۸۱، ۲۲). الین می‌گوید: "اگر مردم فضایی را به دلیل عدم راحتی و یا ترس استفاده نکنند، عرصه عمومی از بین رفته است". یکی از مهمترین عوامل تهدیدکننده حضور مردم در فضاهای عمومی، ترس یا احساس ناامنی است. ناامنی مکانها و فضاهای عمومی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می‌کند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌نماید (افتخاری، ۱۳۸۱، ۸).

فضاهای شهری به عنوان بستر زندگی و فعالیت شهروندان باید بتوانند با توجه به شباهتها و تفاوت‌های میان افراد و گروه‌های سنی و اجتماعی، جنسی، محیطی امن، سالم و پایدار و جذاب را برای همه افراد فراهم کند و به نیاز تمامی اقشار اجتماعی پاسخ مناسب بدهند و پاسخگوی حداقل نیازها باشند (شریعتی ۱۳۸۴: ۱۰).

زوکین در کتاب فرهنگ شهرها می‌گوید: "فضاهای شهری به‌اندازه کافی برای مردم امن نیستند، تا آنان در خلق فرهنگ عمومی مشارکت داشته باشند." به عقیده او، بارزترین تهدید برای فرهنگ عمومی نگرانی‌ها و ترس‌های ناشی از تهدیدات و هرج و مرج‌هایی نظیر ضرب و شتم، شورش‌های ناگهانی، جنایات نفرت‌انگیز و نظایر اینهاست که حضور در فضای عمومی شهر را دچار تهدید می‌کند. ماحصل این امر، وضع مجازات‌های شدیدتر در رابطه با جرایم شهری و یا خصوصی‌سازی و نظامی‌گری در فضاهای عمومی شهر است که نتیجه هر سه حالت فوق از بین رفتن عرصه عمومی است.

بی‌تردید هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه و تکامل یک جنبه و همچنین شکوفایی استعدادها، مهم‌تر از عنصر امنیت و تأمین آرامش در جامعه نبوده و توسعه اجتماعی، خلاقیت و فعالیت ارزشمند، بدون امنیت امکان پذیر نخواهد بود (فرماندهی نیروی انتظامی اصفهان، ۱۳۷۸، ۹). امروزه با توجه به بحث مهاجرت به شهرها بویژه کلانشهرها و بوجود آمدن اختلاط قومی - مذهبی و مزید بر آن مسأله بیکاری و وجود فضاهای جرم خیز در شهر و پیامد آنها، آسیب‌ها، انحرافات و ناهنجاریهای اجتماعی، بحث امنیت و احساس ناامنی شهروندان به دغدغه بزرگی تبدیل شده است.

همانطوری که گفته شد موضوع ناامنی در شهرهای بزرگ ناشی از آسیب‌های اجتماعی درون خود جامعه شهری است و موضوع ناامنی در شهرهای مرزی ناشی از ناامنی‌های برون مرزی است و آسیب‌های درونی درصد کمی از ناامنی شهرها را تشکیل می‌دهند. لذا با توجه به بحث توسعه پایدار شهری و رسیدن به شهر سالم بررسی مؤلفه‌های رفاه، آسایش و امنیت با توجه به اهداف برنامه‌ریزی شهری ضرورت می‌یابد و منظور از شهر سالم، شهری است که نه فقط کیفیت ابعاد فیزیکی، کالبدی و زیست محیطی شهر مدنظر است، بلکه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و... را هم در بر می‌گیرد. اما آنچه در برنامه‌ریزی‌های شهری گذشته مشاهده می‌شود جنبه‌های فیزیکی، کالبدی و تا حدی اقتصادی و زیست محیطی را مطالعه می‌کند و کمتر به جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی توجه دارد و این موضوع از دهه ۱۹۸۰ به بعد توجه محافل علمی را بخود جلب نموده است. اما در جوامع جهان سوم بحث چند ساله اخیر است که در عمل کمتر بدان توجه شده است و اگر اندک توجهی در طرحها و برنامه‌ریزیهای شهری به مسائل اجتماعی مانند امنیت، رفاه و سلامت شهروندان بوده، مختص کلانشهرها و پایتخت‌ها بوده و در برنامه‌ریزی‌های شهرهای کوچک و حاشیه ای کمتر به این موضوع پرداخته شده و این خود باعث افزایش آسیب‌های اجتماعی، مهاجرت و... شده است.

در این بین با توجه به گستردگی شهرنشینی و رواج نا امنی‌های اجتماعی در شهرها مطالعه موضوع امنیت، عوامل زمینه ساز آن و راهکارهای تقویت امنیت در شهرها ضرورت می‌یابد و این موضوع در شهرهای مرزی که بخشی از نا امنیشان مربوط به عوامل خارجی و برون مرزی می‌باشد، ضروری تر می‌نماید. و در این بین با توجه به حساسیت امنیت در مرزهای شرقی کشور بررسی امنیت در شهرهای مرزی خراسان رضوی و خاصه تایباد که سکونت مهاجرین افغانی را در دهه ۱۳۶۰ تجربه نموده، اهمیت می‌یابد و با توجه به اهمیت موضوع تا کنون کمتر مطالعه‌ای پیرامون این موضوع در شهر مورد نظر انجام گرفته است. لذا این نوشتار بر آن است تا با هدف بررسی میزان امنیت اجتماعی در این شهر و شناسایی راهکارهای مناسب برای ارتقاء امنیت اجتماعی شهروندان تایباد به مطالعه موضوع بپردازد.

چارچوب نظری تحقیق

شاخص‌ها و مؤلفه‌های احساس امنیت

۱- عوامل جمعیت شناختی: بررسی عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت بدون در نظر گرفتن تعدادی از ویژگیهای فردی دچار کاستی خواهد بود. افراد با ویژگیهای خاص ممکن است در برابر عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت (ناامنی) سطوح متفاوتی را از خود نشان دهند. با توجه به این امر، تعدادی از متغیرها که در مطالعات مختلف بیشتر مورد تأکید قرار گرفته‌اند و در ضمن روابط قویتری را از خود نشان داده‌اند، تحت عنوان متغیرهای کنترل مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرند، تا بدین وسیله امکان شناخت ابعاد گسترده تر و دقیق تری از عوامل مؤثر بر احساس امنیت فراهم شود که این امر مطالعه عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت را تسهیل و تدقیق می‌کند. خصوصیات فردی به عنوان عواملی مهم در پیش‌بینی ترس از جنایت هستند و بیشتر از خصوصیات محلی می‌توانند جهت پیش‌بینی ترس از جرائم مفید واقع شوند. کیلیاس و مکریکی (۲۰۰۰)^۱ به این نتیجه دست یافته‌اند که جنسیت و سن، اعتماد به نفس اشخاص به عنوان عوامل آسیب پذیری در پیش‌بینی ترس از راه رفتن بعد از ساعت ۱۰ شب، در خیابان برای آنها می‌باشد، هرچند آنها تصدیق کرده‌اند که مسائلی مانند روشن بودن خیابان و بهبود عوامل محیطی و اصلاح محیط زیست، در این مطالعه‌ی آنها شامل نشده‌اند. بنابراین با استفاده از روشها و مدل‌های سلسله مراتبی رابینسون به این نتیجه دست یافته‌اند که تفاوت‌های فردی، بیشتر از

1. Killias and Clerici, 2000

تأثیرات محلی می‌توانند به عنوان متغیر ترس از جرم شناخته شوند. همانگونه که ذکر شد جنسیت به عنوان مهمترین خصوصیت فردی پیش‌بینی ترس از جرم می‌باشد. فرضیه تحقیق: زنان نسبت به مردان احساس امنیت کمتری دارند. فرضیه تحقیق: متوسط احساس امنیت بر حسب گروههای سنی متفاوت است.

۲- سرمایه اجتماعی (عوامل پیوند محله ای) و احساس امنیت:

در تلاش برای جستجوی بیشتر رابطه‌ی بین عوامل فردی و اجتماعی و ترس از جرم، محققان علوم اجتماعی به نظریه سرمایه اجتماعی متوسل شده‌اند، هم به عنوان یک توضیح ممکن و هم به عنوان یک منبع بالقوه در سطح اجتماع که می‌تواند برای ارتقای امنیت محل زندگی به تحرک واداشته شود (Ferguson&Mindel,2007:322). سرمایه اجتماعی به شبکه‌های پشتیبان اجتماعی، نهادهای محلی، هنجارها و ضوابط مشترک اعتماد و تعاملات دو سویه و فعالیتهای جمعی بین اعضای جامعه که می‌تواند برای ایجاد فواید همگانی مورد استفاده قرار گیرد (پاتنام، ۲۰۰۰)، اشاره دارد. نهاد ملی کنترل اجتماعی، همانند پلیس، تأثیری محرک بر کارهای جمعی شهروندان برای پایین آوردن نرخ جرم در محل زندگی و هم سطح کردن ترازهای ترس از جرم دارد. تأثیر مستقیم حضور پلیس در محل زندگی در کاهش درک خطر احتمالی از جرایم و در کاهش ترس از جرم، که از طریق توانایی جمعی بالا و رضایت خاطر بالا از محل زندگی به میزان متعادل و متوسطی می‌رسد، همکاریهای آینده بین ساکنان و اجرای قانون در مبارزه با جرایم را نوید می‌دهد. در هماهنگی با منابع پیشین در مورد سرمایه اجتماعی، محله‌هایی با تعداد زیادی از نهادهای گوناگون (مانند پلیس، مدارس، کلیسا و ارگان‌های خدماتی) احتمالاً بهتر می‌توانند هنجارهای اجتماعی رفتار مطلوب را با موفقیت به اجرا درآورند و فرصت شرکت در سازمان‌های محلی به منظور آسایش همگانی و جمعی محل زندگی را برای شهروندان فراهم نمایند (سامپسون، ۲۰۰۱). یکی از تأثیرات مثبت سطوح بالای قابلیت جمعی و رضایت خاطر کلی همان گونه که در بالا دیده شد، کاهش نگرانی شهروندان در قبال جرم و جنایت و احتمال قربانی شدن آنهاست (سامپسون، ۲۰۰۱؛ پاتنام، ۲۰۰۰).^۱ نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی البته ساکو^۲ دریافت که یکپارچگی در شبکه‌های متراکم حمایت اجتماعی در واقع نگرانی افراد را در مورد امنیت شخصی به جای کاهش چنین نگرانی‌هایی، افزایش می‌دهد. او چنین نتیجه‌گیری

1. Putname2000, Sampson, 2001

2. Sacco

می‌کند که در مقایسه با افرادی که فاقد حمایت اجتماعی خویشاوندان و غیر خویشاوندان خود می‌باشند، افرادی که حمایت عاطفی-اجتماعی بالایی از خانواده و دوستان خود دریافت می‌کنند، در مورد جرایم محیط پیرامونشان و امکان قربانی شدن خود و یا آنان که دوستشان می‌دارند عمیقاً نگران هستند. (Ferguson&Mindel,2007:323-324). بر اساس مدل تحلیلی گیدنز، اعتماد و اطمینان به دیگران، در بستری از روابط اولین در گروه‌های نخستین پدید می‌آید (گیدنز، ۱۳۷۶) اگر شهروندان احساس کنند که پلیس بی‌تأثیر یا فاسد است و یا نهادهای اجرای قانون در کار خود شکست خورده‌اند، بی‌اعتمادی همراه با پیامدهای سویی که بر انسجام اجتماعی و قبول و رعایت هنجارهای اجتماعی دارد بر جامعه مستولی خواهد شد (دورکیم، ۱۹۷۷)^۱. ولی اگر احساس غالب آن باشد که شرایط در مقابل قانون شکنی‌ها تحت کنترل است، عدم آگاهی (غفلت) پیشگیرانه عمل خواهد کرد (پاپیتز، ۱۹۶۸)^۲. هنوز هم در تئوری اجتماعی، بین اطمینان^۳ در نظام اجتماعی و اعتماد^۴ در روابط اجتماعی رودررو تفاوت وجود دارد. اطمینان یکی از مؤلفه‌های تشکیل دهنده جوامع مدرن است، در حالی که اعتماد مبنا و پایه رفتار عقلایی است که موقعیت‌های مخاطره‌آمیز مسیر خود را می‌سنجد. اگر اعتماد شخصی از بین رود، یک دور باطل شروع می‌شود. فردی که دچار ناامیدی شده است (شدیداً یا مکرراً در مورد موضوعات نسبتاً مهم) دیگر در نشان دادن اعتماد ریسک نمی‌کند، لذا اطمینان در نظام (نظام اعتماد) به تدریج محو می‌شود. مسئولیت اعتماد کردن^۵ پیش نیاز اطمینان بوده و می‌تواند به اعتماد حقیقی تبدیل شود، در صورتی که بارها به تأیید برسد (لومان، ۱۹۸۴: ۸۰-۱۷۹، ۸۰-۷۹).

به طور خلاصه و جمع‌بندی، اطمینان و اعتماد، پیچیدگی‌ها و بغرنج اجتماعی را کاهش می‌دهند، چراکه آنها به مردم برای رویارویی با حوادث احتمالی دنیای پیچیده محوریّت عینی و ملموس می‌بخشند. و به موازات آن امید آن را می‌دهند که چیزها می‌توانند از یکدیگر متفاوت و متمایز باشند. پلیس نماینده انحصاری اعمال قدرت دولت است. در دموکراسی‌های نوین، قانون اساسی و دیگر هنجارهای قانونی فعالیت‌های نهادهای کنترل اجتماعی را قانونمند و منظم می‌کند. اما، شهروندان می‌بایست به طور مستمر دقت و توجه کافی به این آژانس‌هاست دولتی از نظر ارزشهای دموکراسی و حقوق بشر به منظور اعتماد به آنها مبذول دارند. اهمیت اطمینان در ارزشهای

-
1. Durkheim, 1977
 2. Popitz, 1968
 3. onfidence
 4. Trust
 5. Vertrautheit

دموکراتیک با کاهش اعتماد شخصی افزایش می‌یابد و بالعکس: مورد تردید قرار گرفتن اطمینان در سیاست منجر به افزایش نیاز به اعتماد شخصی می‌شود. جوامع قادر به ادامه حیات خود می‌باشند چراکه بر خلاف بی‌اعتمادی احتمالی به سیاستمداران از طرف عموم، اطمینان اندکی در روند (اصول) دموکراتیک وجود دارد (میسزتا، ۱۹۹۶: ۲۰۶)^۱. به علاوه، اینکه ساکنان چقدر نهادهای کنترل‌گر اجتماعی نظیر پلیس را مؤثر بدانند، بر احساس آسیب‌پذیری آنها و یا محافظت در برابر خطر قربانی شدن تأثیر بسزایی دارد (گوفالو، ۱۹۷۹؛ تامپسون و دیگران، ۱۹۸۹؛ مارکس، ۱۹۸۱؛ وانکسترن و دیگران، ۲۰۰۰)^۲ (Adu-Mireku, 2002:155). یکی از عوامل مهم برای احساس امنیت در عموم، آگاهی آنها نسبت به این مسئله است که پلیس به سرعت و به طور مناسب عکس‌العمل نشان خواهد داد (کیفیت ارائه خدمت). حجم واکنش‌ها و سطوح مختلف اجرا در سازمان ایجاد یک سرگشتگی می‌کند. انتظارات و تقاضاهای عموم در برخی موارد متناقض است. از یک طرف آنها خواهان نظم و اجرای سخت‌گیرانه قانون و ایجاد قوانین دیگری برای حمایت، فهم، میانجیگری و حل مسائل و نیز مدارا و ارفاق و احترام به حقوق انسانی در قبال مجرمان هستند (رینر، ۱۹۹۲)^۳. تأثیر مستقیم حضور پلیس در محل زندگی در کاهش درک خطر احتمالی از جرایم و در کاهش ترس از جرم، که از طریق توانایی جمعی بالا و رضایت خاطر بالا از محل زندگی به میزان متعادل و متوسطی می‌رسد، هم‌کاریهای آینده بین ساکنان و اجرای قانون در مبارزه با جرایم را نوید می‌دهد. در هماهنگی با منابع پیشین در مورد سرمایه اجتماعی، محله‌هایی با تعداد زیادی از نهادهای گوناگون (مانند پلیس، مدارس، کلیسا و ارگان‌های خدماتی) احتمالاً بهتر می‌توانند هنجارهای اجتماعی رفتار مطلوب را با موفقیت به اجرا درآورند و فرصت شرکت در سازمان‌های محلی به منظور آسایش همگانی و جمعی محل زندگی را برای شهروندان فراهم نمایند (سامپسون، ۲۰۰۱)^۴. یکی از تأثیرات مثبت سطوح بالای قابلیت جمعی و رضایت خاطر کلی همان گونه که در بالا دیده شد، کاهش نگرانی شهروندان در قبال جرم و جنایت و احتمال قربانی شدن آنهاست (پاتنام و سامپسون، ۲۰۰۱)^۵. (Ferguson&Mindel,2007). برخی طرفداران جلوگیری جمعی از جرم نظر جین جاکوبز^۶ (۱۹۶۱) را در نظم اجتماعی طبیعی و غیر رسمی اتخاذ نموده‌اند و هیچ نیازی به نهادهای ثانویه همچون پلیس برای کاهش ترس

1. MisZta, 1996:206: "interpersonal", institutional", and systematic trust
2. Garofalo, 1979, VanKestren et al, 2000; Marx, 1981; Thompson et al, 1989
3. Reiner, 1992
4. Sampson, 2001
5. Putname, 2000; Sampson, 2001
6. Jane Jacob's (1961)

نمی‌بینند (لويس و ديگران، ۱۹۸۸)^۱ (Renauer, 2007: 41-42). از آنجایی که نقش و اهمیت دولت در ایجاد امنیت و احساس امنیت از ابتدا مورد توجه بسیاری از نظریه‌پردازان بوده است (مانند: نظریه‌پردازان دیدگاه سنتی چون ارسطو، افلاطون و هابز) و مکاتب فکری متعددی (مکتب کپنهاگ، پسا ساختارگرایان و کسانانی مانند سومک گرگور، کاتنی باجپای) نیز ایجاد و حفظ امنیت را از ارکان اصلی دولت می‌دانند و معتقدند که دولت تأمین کننده احساس امنیت شهروندان می‌باشد و برای بقای خود می‌بایست دستگاههای اجرایی و نظارتی خود را در جهت رفع این نیاز آماده سازد، نیروی انتظامی نیز از دستگاههای دولتی است که این امر خطیر بر عهده آن می‌باشد. پس با توجه به نظرات ذکر شده در این قسمت از پژوهش می‌توان بیان داشت که:

فرضیه تحقیق: نقش نیروی انتظامی (از نظر عملکرد و جدیت در کار) با احساس امنیت رابطه دارد.

۳- عملکرد رسانه‌ها و احساس امنیت:

برخی از نظریه‌های مربوط به ترس از جرم (احساس ناامنی) بر تأثیر رسانه‌های جمعی در افزایش ترس از جرم تأکید ورزیده‌اند. هیلث و گیلبرت (۱۹۹۶)^۲ مشخص کردند که رسانه‌ها بر احساس ناامنی مردم مؤثر هستند، اما این تأثیر تحت تأثیر عوامل متعددی شامل حس ناامنی یا تصادفی بودن جرم و ویژگی‌های مخاطب می‌باشد.

همینطور آنها اظهار می‌دارند که عواملی همچون رشد سریع یا پوشش رسانه‌ای جرم می‌تواند بر ریسک درک شده از جرم تأثیر گذارد به جای اینکه بر افزایش واقعی جرم اثر گذارد. به علاوه به طور منظم در معرض جرائم قرار گرفتن مردم را کمتر به ریسک قربانی شدن خود حساس می‌سازد (Bedenbaugh, 2003: 5-9). دیگر نظر شخصی حاکی از آن است که زنان بیشتر ابراز ترس می‌کنند چرا که بیشتر احساس آسیب پذیری در مقابل جرم می‌کنند تا مردان (جانسون، ۱۹۹۶؛ مادرین، ۱۹۹۷)^۳. رسانه‌ها و به ویژه تلویزیون در شکل دادن به عقاید، نگرش‌ها و رفتار تأثیرات اساسی دارند. جرج گرنبر^۴ میدعی تعوری پرورش معتقد است که باید به فهم جنبه‌های متمایز تأثیرات تلویزیون نائل شد. این جنبه‌ها شامل در معرض قرار گرفتن گسترده،

¹. Lewis et al., 1988

². Heath and Gilbert, 1996

³. Madriz, 1997; Johnson, 1996.

⁴. Gerbner, George & Larry, Gross & Michael, Morgn & Nancy, Signorielli, (1986), Inj. Bryan and D. zillman (Eds), "Perspective on media effects". Hillsdate, New jersey. Erlbaum.

طولانی مدت و مشترک عامه‌های وسیع و ناهمگنی است که در معرض تولید و توزیع توده‌ای پیام‌های رسانه قرار دارند (ساروخانی و مهدیزاده، ۱۳۸۴، ۱۹۱). در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که در بررسی رابطه رسانه‌ها و تأثیر آن بر احساس امنیت، با توجه به چارچوب نظری و تئوریهایی مرتبط (مانند: دیدگاه تعامل گرایی، مطالعات فمینیستی، پسا ساختارگرایان، تئوری پرورش و دیدگاه جرم شناسی)، نقش رسانه در احساس امنیت مخاطبان قدرتمند و اثرگذار می‌باشد، چرا که رسانه‌ها امروزه به جهت منافع سودطلبانه و ایفای نقش خود در جهت جذب مخاطبین بیشتر، از پیامهایی استفاده می‌کنند که در آن اغراق بسیاری به کار رفته و مصرف کنندگان عمده آنها تحت تأثیر چنین پیامهایی رفتار و کردارشان چه به صورت آگاهانه و چه ناآگاهانه از آن تأسی جسته و پیرو آنان می‌گردند، پس می‌توان گفت:

فرضیه تحقیق: عملکرد رسانه‌ها (داخلی و خارجی) با احساس امنیت رابطه دارد.

۴- پایگاه اجتماعی - اقتصادی و احساس امنیت:

عضویت افراد در قشرها و طبقات اجتماعی مختلف، باعث رشد بعضی از الگوهای رفتاری می‌شوند. عوامل تشکیل دهنده طبقه اجتماعی فرد، در تعیین پایگاه اجتماعی فرد، نقشی که ایفا می‌کند، وظایفی که برعهده دارد و امتیازاتی که از آن برخوردار است، مؤثر است. این عوامل، در برداشت فرد از خود و از اعضای طبقات اجتماعی دیگر و نحوه تعامل با آنها تأثیر می‌گذرد. بر اساس **نظریه فشار اجتماعی** که رفتارهای انحرافی را نتیجه فشارهایی می‌داند که بعضی از مردم را وادار به کجروی و بروز ناامنی می‌کند، تأثیر شرایط محیطی بر روی ابعاد امنیت اجتماعی یعنی امنیت جانی امنیت مالی و غیره یکسان و یک جهت نیست. بر اساس تئوریهایی و چارچوب نظری پژوهش (مانند دیدگاه روان شناسان اجتماعی، مکتب کارکردگرایی ساختاری، دیدگاه تعامل گرایی، نظریه پردازانی چون اینگلهارت، مک گرگور، دیدگاه آسیب پذیری، نظریه فشار اجتماعی و احساس محرومیت نسبی) اعتقاد بر این است که عوامل و ویژگیهای فردی به خصوص طبقه اجتماعی تعیین کننده میزان احساس امنیت افراد می‌باشد. و هرچه فرد از لحاظ عوامل اقتصادی و رفاهی در وضعیت مناسبی قرار داشته باشد میزان احساس امنیت این افراد نیز بالاتر رفته و هرچه فرد به لحاظ اقتصادی و نیازهای کمی و کیفی زندگی اش ناتوان باشد و احساس آسیب پذیری بیشتری را احساس کند فرد به لحاظ داشتن احساس امنیت در سطح پایین تری قرار دارد (ساروخانی و نویدنیا، ۱۳۸۵: ۹۳-۹۱). پس می‌توان بیان داشت که:

فرضیه تحقیق: پایگاه اجتماعی - اقتصادی افراد با احساس امنیت رابطه مستقیم دارد.

۵- ویژگی‌های فیزیکی - اجتماعی شهر و احساس امنیت:

با توجه به دیدگاه مدرن و کسانی چون میتار، پست مدرن‌ها، روان شناسان اجتماعی، مکتب کارکردگرایی ساختاری (تئوری تعامل تمایز یافته) و نظر دورکیم (تئوری آنومی)، دیدگاه مربوط به محیط زندگی، نظریه پنجره‌های شکسته (نظریه نامدنیّت) و تئوری اختلال و بی نظمی اجتماعی که معتقد است فضای شهر از جمله عوامل تأثیرگذار بر احساسات افراد به ویژه احساس امنیت آنان می‌باشد، بیان داشت که افرادی که در فضای فیزیکی و اجتماعی سالمی به سر می‌برند به لحاظ ایمن بودن محیط اطرافشان ضریب احساس امنیت بالایی را نسبت به کسانی دارند که فضای اطرافشان آکنده از اختلالات و بی نظمی‌هایی است که باعث به وجود آمدن احساس ناامنی در جسم و روانشان می‌گردد و ضریب احساس امنیت آنان را کاهش می‌دهد (احمدی و همکاران، ۱۳۸۶). در این بخش از پژوهش این فرض از تحقیق را عنوان کرد که:

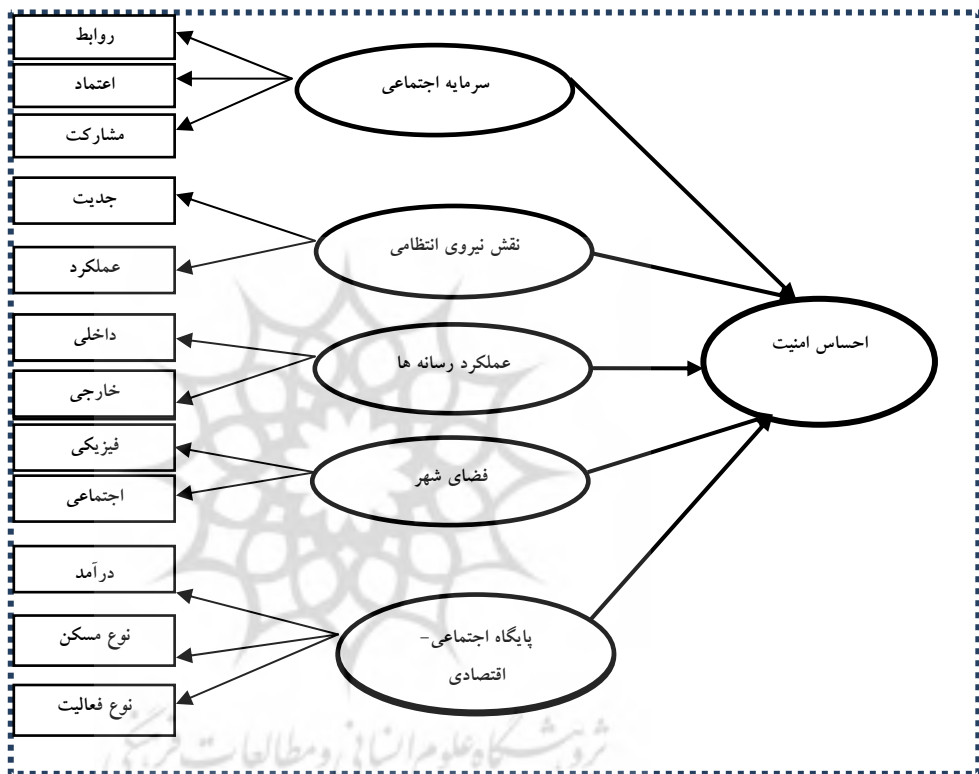
فرضیه تحقیق: اوضاع فیزیکی و اجتماعی شهر با احساس امنیت رابطه دارد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مدل نظری تحقیق

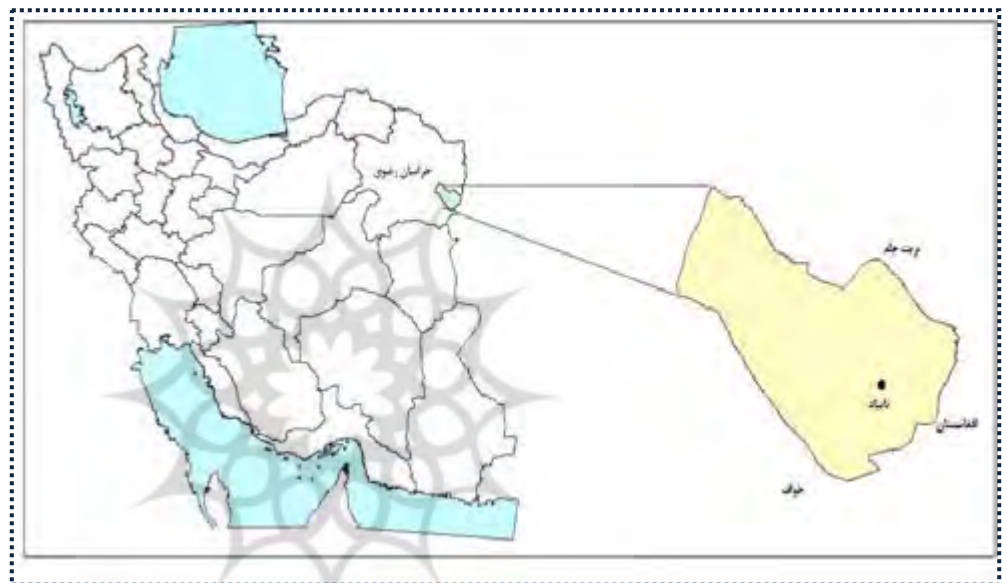
پس از بیان و تحلیل نظریه پردازان امنیت و مرتبط ساختن مبانی نظری پژوهش با فرضیاتی که محقق در مباحث پیشین مطرح کرده است، می توان، مدل نظری تحقیق را ترسیم نمود. مدل نظری تحقیق بر مبنای نظریات، مکاتب و دیدگاههای فکری کسانی است که به ارتباط جنس، سن، سرمایه اجتماعی، فضای شهر، نقش نیروی انتظامی (پلیس)، عملکرد رسانه ها، پایگاه اجتماعی- اقتصادی، تجربه مستقیم و غیرمستقیم از جرم و ... با احساس امنیت/ ناامنی مرتبط هستند می پردازد. بنابراین بر طبق نظریات فوق می توان مدل نظری تحقیق را بدین صورت تدوین نمود.

معرفی عرصه پژوهش

شهر تایباد از توابع استان خراسان رضوی و بعنوان مرکز شهرستان تایباد بوده و این شهرستان در حدود ۱۲۳ کیلومتر مرز مشترک با کشور افغانستان دارد. شهر تایباد در ۲۲۵ کیلومتری جنوب شرقی مشهد قرار گرفته و بزرگترین نقطه شهری این شهرستان بوده که در ۳۳ درجه و ۴۴ دقیقه عرض جغرافیائی و ۶۰ درجه و ۴۶ دقیقه طول شرقی که در مسیر ارتباطی تربت جام و فریمان بطرف مشهد، در فاصله ۶۰ کیلومتری جنوب تربت جام قرار داشته و در یک دشت نسبتاً وسیع بنام دشت تایباد واقع شده است. جمعیت شهر تایباد در سال ۸۵ تعداد ۴۷۵۳۵ نفر می باشد (مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۸۵)

شکل ۱: موقعیت شهر تایباد در شهرستان، استان و کشور

متدولوژی تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی بوده که از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی انجام گرفته است. قسمت عمده انجام پژوهش پیمایشی بوده، که مبتنی بر یک نمونه نمایا و یک ابزار سنجش معتبر می‌باشد. در این روش محقق، یک رویکرد قیاسی را دنبال و کارش را با مسأله

نظری یا تحقیق کاربردی شروع می‌کند و با اندازه‌گیری تجربی و تحلیل داده‌ها، خاتمه می‌دهد (Neuman, 1999:231).

جامعه آماری شامل ساکنان ۵۰-۱۵ ساله شهر تایباد می‌باشد. بر اساس سرشماری سال ۱۳۸۵ در شهر تایباد ۲۲۳۴۱ نفر در این رده سنی قرار داشتند (مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۸۵). با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران (رفیع پور، ۱۳۷۴، ۷۶) حجم نمونه تعیین شد. در این تحقیق با کمک نرم افزار SPSS؛ با سطح اطمینان ۹۵ درصد، احتمال خطای ۵ درصد و با این فرض که ۵۰ درصد از جمعیت پاسخ یکسانی بدهند، حجم نمونه برای این شهر ۳۸۴ نفر بدست آمد. روش نمونه‌گیری به روش تصادفی از نوع خوشه‌ای چند مرحله‌ای صورت گرفته است. در پژوهش حاضر برای اندازه‌گیری میزان احساس امنیت اجتماعی از پرسشنامه‌ای با ۵۰ گویه در قالب طیف لیکرت استفاده شده است.

تعریف عملیاتی مفاهیم و متغیرها

مفهوم امنیت: به دفاع یا حفاظت از خود، خانواده، دوستان و اموال گفته می‌شود. (کلمنتس، ۱۳۸۴، ۷۵) معنای لغوی امنیت را: رهایی از خطر با مخاطرات و یا لطمات، ایمنی روانی، رهایی از هراس یا تردید، مشوش نبودن، نبودن احتمال ناکامی، چیزی که اطمینان و ایمنی می‌دهد.

احساس امنیت: احساس امنیت را می‌توان در امان بودن یا در امان حس کردن خود از تهدید تعریف نمود. در مقابل احساس ناامنی و ترس بر وضعیتی دلالت دارد که در آن افراد با محیط تهدید کننده مواجه هستند. در این تحقیق مؤلفه‌های امنیت عبارتند از:

پایگاه اجتماعی - اقتصادی: مجموعه گویه‌هایی که شامل: مالکیت مسکن، درآمد و منزلت شغلی می‌شود.

سرمایه اجتماعی: بورديو معتقد است که سرمایه اجتماعی بر ارتباط و مشارکت اعضای یک گروه توجه دارد. وی بیشتر به پیوندهای قوی و ضعیف و مشارکت اجتماعی، فرهنگی توجه دارد. سرمایه اجتماعی در اینجا مجموعه ابعاد، شامل: **الف) دامنه ارتباطات:** مجموعه گویه‌های شامل ارتباطات فرد با همسایه‌ها و محله‌ای‌هاست. **ب) اعتماد:** مجموعه گویه‌هایی که سطح اطمینان افراد نسبت به همسایه‌ها و محله‌ای‌ها را نشان می‌دهد. **ج) مشارکت اجتماعی:** مجموعه گویه‌های شامل، مشارکت در انجام امور محله و کمک‌های آنان در مواقع نیاز به یکدیگر است.

عملکرد رسانه‌ها: از آنجا که رسانه‌های همگانی در جوامع امروزی نقش مهم در فراگرد اجتماعی شدن دارند (کلمنتس، ۱۳۸۴) و اکثریت مردم از طریق رسانه‌های جمعی از حوادث و اخبار آگاه می‌شوند. این عملکرد می‌تواند هم از داخل مرزهای یک کشور هم از بیرون مرزهای یک کشور تأثیرگذار باشد. به همین منظور برای عملیاتی کردن میزان عملکرد رسانه‌ها آن را هم در بعد داخلی و هم در بعد خارجی مورد سنجش قرار دادیم.

نقش نیروی انتظامی: از آنجا که نیروی انتظامی شامل قوه‌هایی است که حفظ و نظم و آرامش مملکت به عهده آنها می‌باشد (دهخدا، ۱۳۷۷، ۲۹۰) و می‌توان بیان کرد که نقش اول ایجاد و حفظ نظم و آرامش در کشور به ویژه شهروندان بر عهده نیروی انتظامی و پلیس می‌باشد، به همین جهت در این پژوهش این نقش را در سه بعد جدیت، عملکرد و توانایی مورد بحث قرار دادیم.

فضای شهر: فضای شهری صحنه‌ای است که کنش‌ها و فعالیت‌های عمومی زندگی شهری در آن به وقوع می‌پیوندد. خیابانها، پارکها، میادین، و ... فضای کنش‌های انسانی را در شهرها شکل می‌دهند: **الف) فضای فیزیکی شهر:** به آن دست از فضاهایی که نمادها و جنبه‌های عینی شهر را به نمایش می‌گذارد و بیشتر متوجه ریخت‌شناسی و شکل‌بندی ساختمان‌ها و خیابانها و ... در سطح شهر می‌باشد: **ب) فضای اجتماعی شهر:** شامل مجموعه گویه‌هایی است که، فضای شهر را از جنبه‌های ذهنی انسانی (رفتارها، کنش‌ها و اخلاقیات) و نحوه نمایش آنها در سطح شهر که توسط کنشگران در زندگی شهری ارائه می‌شود، بیان می‌دارد (مدیری، ۱۳۸۵، ۱).

امنیت شهری: در ماده هشتم اعلامیه حقوق بشر و شهروند ۱۹۷۳ فرانسه آمده است، امنیت عبارت است از حمایتی که جامعه به هریک از افراد و اعضاء خو برای حفظ جان حقوق و دارایی آنها اعطاء کرده است. (محبوبی منش، ۱۳۸۵، ۶)

برای پایایی^۱ ابزار سنجش از آزمون آلفا کرونباخ^۲ استفاده شده است. آلفای کرونباخ برای سنجش احساس امنیت با تعداد ۵۰ گویه ($\alpha = 0/94$) بدست آمد. جهت اعتبار^۳ گویه‌های بکار گرفته شده در سنجش احساس امنیت، از اعتبار صوری استفاده شد. و به منظور توصیف و تحلیل داده‌ها، از

-
1. Reliability
 2. Alpha cronbach
 3. Validity

نرم افزار **spss** استفاده شده و از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل واریانس، تفاوت میانگین‌ها (**t.test**) و رگرسیون چند متغیره استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت نتایج بدست آمده از تحقیق را به صورت توصیفی و استنباطی مورد بررسی قرار داده‌ایم. در کل از ۳۸۴ نفر نمونه این پژوهش، ۶۵ نفر (معادل ۱۷ درصد) دارای احساس امنیت کم، ۲۲۴ نفر (معادل ۵۸ درصد) در سطح متوسط و ۹۵ نفر (معادل ۲۵ درصد) دارای احساس امنیت بالا بوده‌اند. توصیف سایر متغیرها، جهت خلاصه شدن مطالب در جداول همراه با آمار استنباطی آورده شده است.

۱- آزمون تفاوت میانگین‌ها بین احساس امنیت و جنسیت

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	سطح معناداری
زن	۱۸۴	۸۱/۲۲	۱۱	-۸/۳۱	۰/۰۰
مرد	۲۰۰	۹۰/۸۸	۱۱/۷		

جدول فوق احساس امنیت اجتماعی را بر اساس جنسیت نشان می‌دهد. با توجه به آزمون تفاوت میانگین‌ها و سطح معناداری رابطه معنادار است به طوری‌که میانگین نمره احساس امنیت اجتماعی مردان (۹۰/۸۸) بیشتر از زنان (۸۱/۲۲) می‌باشد.

۲- آزمون تحلیل واریانس بین احساس امنیت و میزان تحصیلات

میزان تحصیلات	تعداد	df	میانگین	F	سطح معناداری
بیسواد و ابتدایی	۷۰	۶	۳۸۶/۱۲	۲/۵۹	۰/۰۲
سیکل	۵۶				
دیپلم	۹۱				
فوق دیپلم	۵۹				
دانشجو	۵۷				
لیسانس	۴۹				
بالتر از لیسانس	۲				

جدول فوق نمره احساس امنیت اجتماعی را بر اساس میزان تحصیلات نشان می‌دهد. با توجه به مقدار f و p تفاوت معناداری بین میزان تحصیلات و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. بر اساس آمار توصیفی افراد دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم احساس امنیت بیشتری از بقیه افراد دارند.

۳- آزمون تحلیل واریانس بین احساس امنیت و وضعیت تأهل

سطح معناداری	F	میانگین	df	تعداد	احساس امنیت وضعیت تأهل
۰/۰۰	۱۶/۰۷	۲۲۷۳/۸۵	۲	۱۲۹	مجرد
				۲۴۶	متأهل
				۹	مطلقه

جدول فوق نمره احساس امنیت اجتماعی را بر اساس وضعیت تأهل نشان می‌دهد. با توجه به مقدار f و p تفاوت معناداری بین وضعیت تأهل و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. بر اساس آمار توصیفی افراد متأهل دارای احساس امنیت بیشتری از بقیه افراد هستند.

۴- آزمون همبستگی پیرسون بین احساس امنیت و میزان سن

آزمون پیرسون		متغیر وابسته:
سطح معناداری	شدت رابطه	احساس امنیت
۰/۳۶	۰/۰۴۶	سن افراد

جدول فوق احساس امنیت اجتماعی را بر اساس میزان سن نشان می‌دهد. با توجه به ضریب همبستگی و سطح معناداری بین این دو متغیر از لحاظ آماری رابطه معنادار نمی‌باشد.

پرتال جامع علوم انسانی

۵ - عناصر اصلی تحلیل چند متغیره به روش گام به گام برای پیش بینی متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی)

مرحله	متغیرهای وارد شده	R	R2	R2 اصلاح شده
۱	پایگاه اقتصادی و اجتماعی	۰/۵۴۲	۰/۲۹۳	۰/۲۹۱
۲	نقش نیروی انتظامی	۰/۷۲۲	۰/۵۲۱	۰/۵۱۸
۳	عملکرد رسانه‌ها	۰/۸۳۶	۰/۶۹۹	۰/۶۹۷
۴	اوضاع فیزیکی و اجتماعی شهر	۰/۹۲۳	۰/۸۵۲	۰/۸۵۱
۵	سرمایه اجتماعی	۰/۹۴۴	۰/۸۹۱	۰/۸۸۹
۶	جنسیت	۰/۹۴۷	۰/۸۹۷	۰/۸۹۵

بررسی نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که معادله پیش‌بینی رگرسیونی ما دارای ۶ مرحله است. بر اساس نتایج، ضریب همبستگی چند متغیره ما در مرحله هشتم نشان می‌دهد که در مجموع متغیرهای پایگاه اقتصادی و اجتماعی، نقش نیروی انتظامی، عملکرد رسانه‌ها، اوضاع فیزیکی و اجتماعی شهر، سرمایه اجتماعی و جنسیت توانسته ۸۹ درصد از واریانس متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی) را پیش‌بینی نمایند. با توجه با اینکه ۸۹ درصد از واریانس متغیر احساس امنیت اجتماعی به وسیله متغیرها تبیین شده و تنها ۱۱ درصد ($R^2 = 1 - R^2$) از واریانس متغیر وابسته تبیین نشده؛ در کل متغیرها دارای قدرت تبیین بالایی بوده‌اند.

۶- عناصر اصلی تحلیل چند متغیره به روش گام به گام برای پیش‌بینی متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی)

نام متغیر	B	Beta	T	Sig.T
پایگاه اقتصادی و اجتماعی	۱/۱۸	۰/۵۴۲	۱۲/۵۹	۰/۰۰۰
نقش نیروی انتظامی	۰/۹۶۳	۰/۴۷۷	۱۳/۴۵	۰/۰۰۰
عملکرد رسانه‌ها	۱/۰۱۹	۰/۴۲۶	۱۵/۰۲	۰/۰۰۰
اوضاع فیزیکی و اجتماعی شهر	۰/۹۱۹	۰/۳۹۶	۱۹/۷۸	۰/۰۰۰
سرمایه اجتماعی	۰/۹۰۸	۰/۲۰۴	۱۱/۵۶	۰/۰۰۰
جنسیت	-۰/۶۱۵	-۰/۰۵۱	-۲/۹۱	۰/۰۰۴

سایر شاخصهای آماری برای متغیرهای درون معادله مانند **Beta** برای نمرات استاندارد شده و نیز آزمون **T** را می‌توان در جدول ۶ ملاحظه کرد. ضرایب **B** نشان می‌دهد که در مرحله نخست، به ازای افزایش یک نمره به متغیر پایگاه اقتصادی و اجتماعی ۱/۱۸ نمره به میزان احساس امنیت اجتماعی افزوده می‌شود و در مرحله دوم، به ازای افزایش یک نمره به متغیر نقش نیروی انتظامی ۰/۰۹۶۳ نمره به میزان احساس امنیت اجتماعی افزوده می‌شود و الی آخر تا مرحله ششم که به ازای افزایش یک نمره به متغیر جنسیت ۰/۶۱۵- از نمره احساس امنیت اجتماعی کاسته می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

این مقاله به بررسی و سنجش احساس امنیت اجتماعی در شهر مرزی تایباد از استان خراسان رضوی پرداخته است. نمونه ۳۸۴ نفر از افراد ۵۰-۱۵ ساله شهر مذکور بود که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انجام شد. در بخش نظری از تعاریف و نظریه‌های مختلفی جهت سنجش احساس امنیت اجتماعی استفاده شد و بر اساس نتایج بدست آمده در کل از ۳۸۴ نفر نمونه این پژوهش، ۶۵ نفر (معادل ۱۷ درصد) دارای احساس امنیت کم، ۲۲۴ نفر (معادل ۵۸ درصد) در سطح متوسط و ۹۵ نفر (معادل ۲۵ درصد) دارای احساس امنیت بالا بوده‌اند. نتایج آزمون رگرسیون نشان دهنده آن است که بر حسب ارزش ضرایب (بتا) به ترتیب متغیرهای پایگاه اقتصادی و اجتماعی، نقش نیروی انتظامی، عملکرد رسانه‌ها، اوضاع فیزیکی و اجتماعی شهر، سرمایه اجتماعی و جنسیت توانسته‌اند ۸۹ درصد از واریانس متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی) را تبیین نمایند و در مجموع نتایج مربوط به همبستگی‌ها و تحلیل رگرسیون با رویکرد نظری تحقیق حاضر مطابقت دارد و فرضیه‌های تحقیق را تأیید می‌کنند (به استثنای متغیر میزان سن که با میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری نداشته است). با توجه به مشابهت‌های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی شهرهای مرزی خراسان رضوی مانند تایباد، تربت جام و خواف و... وضعیت امنیتی شهروندان شهرهای خواف، تربت جام و... هم مشابه به وضعیت امنیتی شهر تایباد خواهد بود.

راهکارهای پیشنهادی

- توجه به مناطق فقیرنشین اینگونه شهرها که احساس امنیت آنان نسبت به دیگر مناطق شهر بسیار پایین می‌باشد، از آن جهت که در بیشتر این محله‌ها اختلالات فیزیکی و اجتماعی بسیاری وجود دارد و این بی‌نظمی و اختلال‌ها منجر به تضعیف ارزشها و هنجارها و در نتیجه به هم از پاشیده‌گی آن اجتماع منجر می‌شود. و نیز پلیس با گشتهای ویژه خود در روز و شب به کنترل و نظارت بیشتر خود در این مناطق بپردازد تا اختلالات فیزیکی و اجتماعی این مناطق نیز کاهش یابد.
- توجه ویژه نیروی انتظامی در حفاظت از مرزهای شرقی بدلیل آنکه شهروندان شهرها و روستاهای طرفین مرز با همدیگر اشتراکات مذهبی و فرهنگی داشته و با توجه به سابقه سکونت افغانه در دهه ۱۳۶۰ در شهرهای مرزی خراسان رضوی و شناختی که از فضای اجتماعی و فیزیکی شهر به خاطر دارند و با توجه به وضعیت نابسامان اقتصادی افغانه در

کشورشان همواره تمایلی برای برقراری ارتباط با شهروندان شهرهای مرزی خواهند داشت.

- سرمایه‌گذاری بیشتر دولت در شهرهای مرزی و ایجاد طرحهای صنعتی بزرگ که این خود باعث جمعیت‌پذیری بیشتر و ماندگاری جمعیت در این شهرها شده و به تبع آن تردها، مشارکتها و توجه دولت به سرمایه‌گذاری ایجاد شده بیشتر شده و حفاظت مرزی و درونی افزایش یافته و در نتیجه احساس امنیت در شهروندان زیادتر می‌گردد.
- توجه نهادهای سیاسی و امنیتی جهت از بین بردن شایعات نا امنی در این گونه شهرها که خود نوعی احساس امنیت برای شهروندان است.
- توجه نهادهای سیاسی و امنیتی جهت ایجاد یک جو صمیمانه در بین شهروندان جهت جلوگیری از آشوبها، اغتشاشات و جدال‌های مذهبی با توجه به ترکیب شیعه و سنی در این شهرها.
- ایجاد سرمایه‌ی اجتماعی در بین ساکنان یک شهر، محله و ... ؛ سرمایه اجتماعی که ترکیبی از مؤلفه‌های داشتن روابط و کسب آگاهی از یکدیگر، اعتماد و مشارکت نسبت به همشهری، هم‌محله‌ای و همسایه می‌باشد، باعث می‌شود که ساکنین یک محل با داشتن و پشتوانه‌ی چنین سرمایه‌ی احساس امنیت خاطر بیشتری نسبت به پیرامون همسایگی خود داشته و با ایجاد روابط درون گروهی سالم، در اجتماع نیز این احساس را تقویت کرده و با مشارکت در برنامه‌های سالم سازی شهر و حتی کشور به پشتوانه چنین اعتماد و امنیت خاطر به توسعه سازنده‌گی کشور خدمت رسانند.

منابع

۱. احمدی، حبیب و همکاران (۱۳۸۶). "بررسی رابطه بین مشارکت مردمی و احساس امنیت اجتماعی مورد مطالعه شهر اسلام آباد غرب" *www.SID.com. [21Nov 2008]*
۲. افتخاری، اصغر (۱۳۸۱). ساختار و تأویل امنیت. *فصلنامه مطالعات راهبردی*. سال پنجم، شماره ۱، بهار ۱۳۸۱.
۳. اسمعیلی، عطا (۱۳۸۵). "بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد و عوامل مؤثر بر آن" پایان نامه کارشناسی ارشد رشته پژوهشگری. دانشگاه فردوسی مشهد.
۴. امیرکافی، مهدی (۱۳۸۵). "بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن، از دیدگاه شهروندان تهران". *مجله تحقیقات علوم اجتماعی ایران*. سال دوم، شماره دوم، بهار ۱۳۸۶.
۵. بیات، بهرام (۱۳۸۶). "تبیین جامعه شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی". *www.SID.com.[11 Des 2008]*
۶. درانی، کمال، (۱۳۸۰). بررسی نمادها و نشانه‌های امنیت در ساختار خیالی و نمادگرایی نوجوانان شهر تهران". *مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی*. سال ۳۱، شماره دوم.
۷. دهخدا، علی اکبر. (۱۳۷۷)، فرهنگ دهخدا، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۸. ربانی خوراسگانی، علی و وحید قاسمی (۱۳۸۶). بررسی رابطه احساس امنیت و نگرش مذهبی. *مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان*. جلد بیست و پنجم. شماره ۴.
۹. رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۴)، کندو کاوها و پنداشته‌ها، تهران: شرکت سهامی انتشار.
۱۰. زنگنه، مهدی، (۱۳۸۴)، ارزیابی و تحلیل کاربری اراضی شهر خواف، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران
۱۱. ساروخانی، باقر و منیژه نویدنیا (۱۳۸۵). "بررسی امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت؛ در تهران". *مجله اینترنتی فصل نو*. سال دوم. خرداد ۱۳۸۶.
۱۲. ساروخانی، باقر و شراره مهدیزاده. (۱۳۸۴)، «تلویزیون، مخاطب و نگرش»، *مجله جامعه‌شناسی ایران*، انتشارات آگاه، دوره ششم، شماره ۴.
۱۳. شریعتی، سعید (۱۳۸۴). "بررسی احساس امنیت عمومی در استان خراسان". *پژوهشکده اقبال*. جهاد دانشگاهی مشهد.
۱۴. صمدی بگه‌جان، جمیل (۱۳۸۴). "امنیت اجتماعی در سمنج"، پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، تهران: دانشگاه تهران.
۱۵. عظیمی‌هاشمی، مژگان (۱۳۸۴). تحلیل مقایسه‌ای احساس امنیت اجتماعی - اقتصادی مردم مشهد و کشور، *مجله فرهنگ خراسان*، سال پنجم، شماره ۱۲. تابستان ۸۴.
۱۶. فرماندهی نیروی انتظامی اصفهان، (۱۳۷۸)، مجموعه مقالات برگزیده همایش افزایش امنیت روانی با محوریت خانواده، انتشارات کیاراد.
۱۷. کفایی، سیامک و همکاران (۱۳۸۸). "بررسی میزان امنیت مردم در خودروهای شخصی و عمومی در شهر تهران". *گروه نظرسنجی مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ای روزنامه همشهری*. اردیبهشت ۱۳۸۸.

۱۸. کلمنتس، کوین. (۱۳۸۴)، به سوی یک جامعه امن، ترجمه‌ی محمدعلی قاسمی، انتشارات: مطالعات راهبردی، سال هشتم، شماره ۲.
۱۹. گیدنز، آنتونی. (۱۳۷۶)، جامعه شناسی، ترجمه‌ی منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.
۲۰. گروسی، سعیده و همکاران. (۱۳۸۵). " بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت، مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد جیرفت " فصلنامه دانش انتظامی، سال نهم، شماره دوم.
۲۱. مدیری، آنوسا (۱۳۸۵). " بررسی و تبیین رابطه جرم و خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر ". فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۲.
۲۲. مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۸۵ .
۲۳. محبوبی منش، حسین. (۱۳۸۵)، «تاملی کوتاه درباره آسیب‌های اجتماعی به عنوان مسئله امنیت عمومی»، فصلنامه دانش انتظامی، سال هشتم، شماره سوم.
24. Adu-Mireku, Samuel. (2002). Fear of Crime Among Residents of Three Communities in Accra, Ghana, *International Journal of Comparative Sociology*. IJCS 43(2):153-168.
25. Bedenbaugh, Cheryl. (2003). *Measuring Fear of Crime On Campus: A Study of an Urban University; A Thesis Submitted to the Graduate Faculty of the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in The Department of Sociology ,B.S., University of Louisiana at Lafayette, 1992, August 2003.*
26. Ferguson, Kritstin M. & Chales H. Mindel.(2007). *Modeling Fear of Crime in Dallas Neighborhoods: A Test of Social Capital Theory*, *Crime & Delinquency*, Volume 53, Number 2, Aapril 2007, 322-349.
27. Hale, C. (1996). *Fear of crime: a review of the literature*, *International Review of Victimology*, 4, 79-150.
28. McCrea, Rod. Shyy, Tung-kai . John, Western and Robert J. Stimson .(2005). *Fear of Crime in Brisbane:Social and neighbourhood factors in perspective*, *Jornal of Sociology*, 2005 The Australian Sociology Association, Volume, 41(1):7-27.
29. Neuman, W.L. (1999). *Social Research Method*. London: Allyn and Bacon.
30. Renauer, Brian.C. (2007). *Reducing Fear of Crime: Citizen, Police, or Government Responsibility?*, *The Journal of Police Quarterly*, Volume 10; Number 1, March 2007 41-62,© 2007; Sage Publications, <http://pqx.sagepub.com>.